המעגל - משפטי בסיס

סיכום -
אביב בן-עמר

האנך ממרכז המעגל

משפט: אנך ממרכז המעגל למיתר במעגל - חוצה את המיתר, חוצה את הזווית המרכזית הנשענת על המיתר וחוצה את הקשת המתאימה למיתר

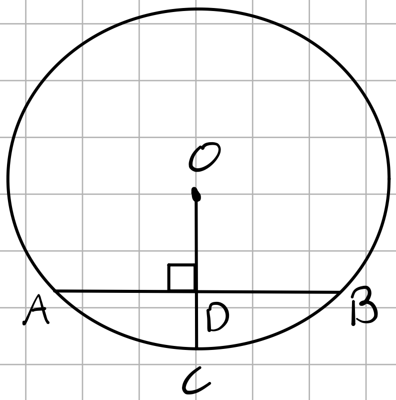

אם הנקודה O היא מרכז המעגל,

AB מיתר במעגל, ונתון $DO = AB$

אז $AD = BD$, $\angle OAD = \angle OBD$ ו- $\overset{\frown}{AC} = \overset{\frown}{BC}$

משפט: קטע המחבר את מרכז המעגל עם אמצע מיתר - מאונך למיתר

משפט: קטע ממרכז המעגל החוצה זווית מרכזית - חוצה את המיתר שעליו נשענת הזווית, ומאונך לו.

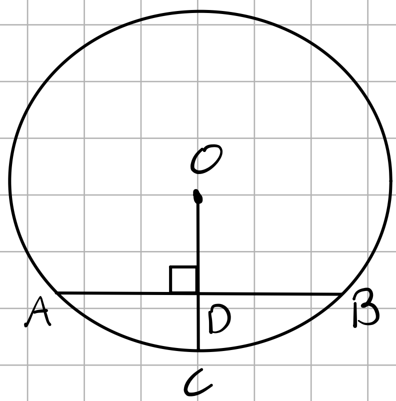

אם נתון $\angle AOC = \angle BOA$

אז $AD = BD$ ו- $OD \perp AB$

משפט: אנך אמצעי למיתר במעגל, עובר דרך מרכז המעגל.

תרגיל דוגמה

נתון: $\angle AKG = 90^\circ$

$AF = 5$ ס"מ , $FC = 10$ ס"מ

$KE = 8$ ס"מ , $AK = 4$ ס"מ

הוכיחו: AB קוטר

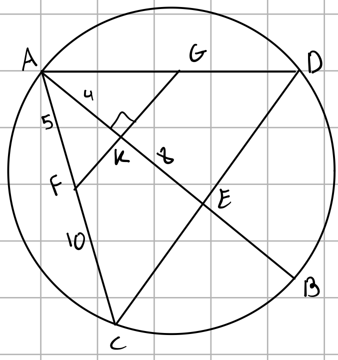

	טענה	נימוק
1	$FC = 10$ ס"מ, $AF = 5$ ס"מ $AK = 4$ ס"מ, $KE = 8$ ס"מ	נתון
2	$\frac{AF}{FC} = \frac{10}{5} = 2$	הצבה + חישוב
3	$\frac{KE}{AK} = \frac{8}{4} = 2$	הצבה + חישוב
4	$\frac{AF}{FC} = \frac{KE}{AK}$	כלל המעבר
5	$FG \parallel DC$	משפט תלס הפוך
6	$\angle AKG = \angle AED = 90^\circ$	נתון + זוויות מתאימות שוות...
7	AB עובר במרכז המעגל	אנך אמצעי למיתר במעגל, עובר בנקודת מרכז המעגל
8	AB קוטר	מיתר העובר במרכז המעגל הוא קוטר.

מרחק מיתרים ממרכז המעגל

משפט: מיתרים שווים במעגל נמצאים במרחקים שווים ממרכז המעגל

משפט: מיתרים במעגל הנמצאים במרחקים שווים ממרכז המעגל, שווים זה לזה.

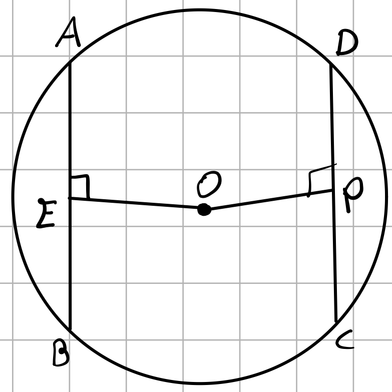

אם $EO = OP$

אז $AB = DC$

(ולהפך)

הערה: מרחק תמיד ימדד ע"י הורדת אנך.

משפט: שני מיתרים במעגל שאינם שווים זה לזה, נמצאים במרחקים שונים ממרכז המעגל, כך שהמיתר הגדול יותר, קרוב יותר למרכז המעגל.

משפט: שני מיתרים שנמצאים במרחקים שונים ממרכז המעגל אינם שווים זה לזה, כך שהמיתר הקרוב יותר למרכז, הוא המיתר הגדול מבין השניים.

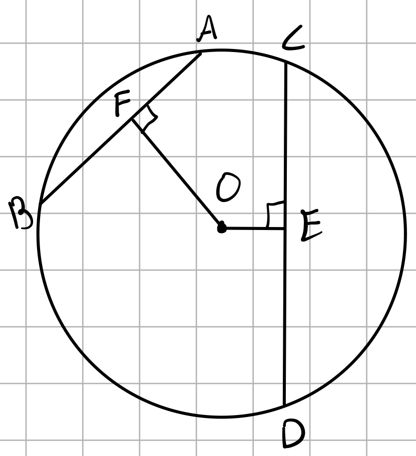

אם $AB < DC$

אז $OF > OE$

(ולהפך)

תרגיל דוגמה

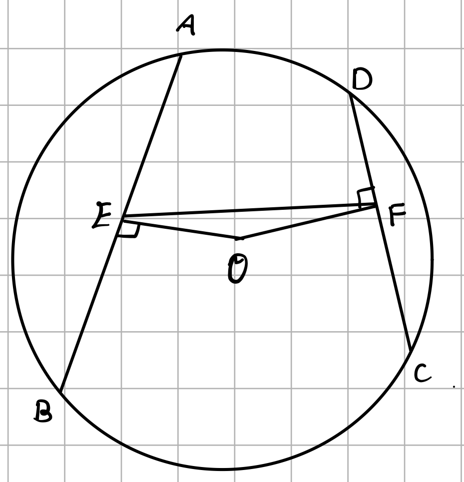

נתון:

$AB > DC$, $OE \perp AB$, $OF \perp DC$

הוכיחו: $\measuredangle OFE < \measuredangle OEF$

	טענה	נימוק
1	$OE \perp AB$, $OF \perp DC$	נתון
2	$AB > DC$	נתון
3	$OE < OF$	שני מיתרים במעגל שאינם שווים זה לזה, נמצאים במרחקים שונים ממרכז המעגל, כך שהמיתר הגדול יותר, קרוב יותר למרכז המעגל
4	$EF = EF$	בניית עזר
5	$\measuredangle OFE < \measuredangle OEF$	אם צלע אחת במשולש גדולה מצלע שנייה, אז הזווית הנמצאת מול הצלע הגדולה, גדולה מהזווית שמול הצלע הקטנה

זוויות היקפיות וזוויות מרכזיות הנשענות על אותה הקשת

הגדרה: זווית שקודקודה נמצא על המעגל, ושוקיה הם שני מיתרים במעגל, נקראת זווית היקפית.

משפט: זווית היקפית במעגל שווה למחצית הזווית המרכזית הנשענת על אותה הקשת.

משפט: זווית היקפית במעגל שווה למחצית הקשת עליה נשענת.

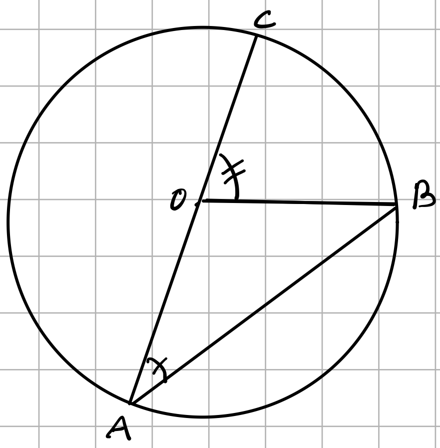

אם $\sphericalangle CAB=\alpha$

אז $\sphericalangle COB=\overset{\frown}{BC}=2\alpha$

תרגיל לדוגמה

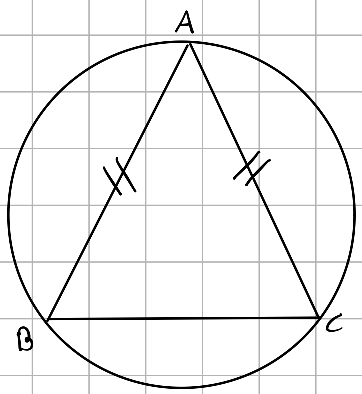

נתון: $\triangle ABC$ משולש שווה שוקיים החסום במעגל

$$\overset{\frown}{BC} = \frac{2}{3}\overset{\frown}{AC}$$

הוכיחו: $\measuredangle ABC = ?$

	טענה	נימוק
1	$\triangle ABC$ שווה שוקיים	נתון
2	$\measuredangle ABC = \measuredangle ACB = \alpha$	סימון + במשו"ש זוויות הבסיס שוות
3	$\measuredangle BAC = 180^\circ - 2\alpha$	סכום זוויות במשולש 180°
4	$\overset{\frown}{BC} = 360^\circ - 4\alpha$	זווית היקפית במעגל שווה למחצית הקשת עליה נשענת
5	$\overset{\frown}{AC} = 2\alpha$	זווית היקפית במעגל שווה למחצית הקשת עליה נשענת
6	$\overset{\frown}{BC} = \frac{2}{3}\overset{\frown}{AC}$	נתון
7	$360^\circ - 4\alpha = \frac{4}{3}\alpha$ $5\frac{1}{3}\alpha = 360^\circ$ $\alpha = 67.5^\circ$	הצבה + חישוב
8	$\measuredangle ABC = \alpha = 67.5^\circ$	כלל המעבר

זוויות היקפיות הנשענות על אותה הקשת

משפט: במעגל, כל הזוויות ההיקפיות הנשענות על אותה הקשת, שוות זו לזו

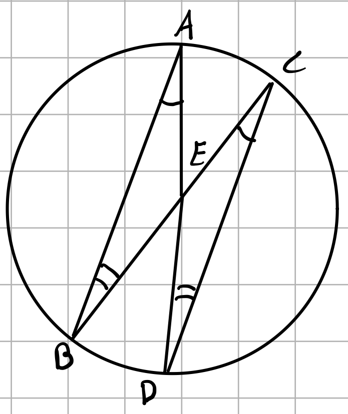

נשים לב ש- $\angle BAD$ ו- $\angle BCD$ נשענות שתיהן על $\overset{\frown}{BD}$, ולכן:

$$\angle BCD = \angle BAD$$

נשים לב ש- $\angle ABC$ ו- $\angle ADC$ נשענות שתיהן על $\overset{\frown}{AC}$, ולכן:

$$\angle ADC = \angle ABC$$

תרגיל דוגמה:

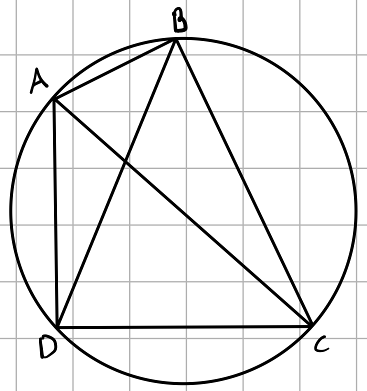

נתון: $\measuredangle DAC = \measuredangle BDC$

הוכיחו: $BC = DC$

	טענה	נימוק
1	$\measuredangle DAC = \measuredangle BDC = \alpha$	נתון + סימון
2	$\overset{\frown}{BC} = \overset{\frown}{DC} = 2\alpha$	זווית היקפית שווה למחצית הקשת עליה נשענת + כלל המעבר
3	$\measuredangle DBC = \alpha$	במעגל, כל הזוויות ההיקפיות הנשענות מול אותה הקשת, שוות זו לזו
4	$BC = DC$	במשולש, מול זוויות שוות, מונחות צלעות שוות

זוויות היקפיות הנשענות, על קשתות שוות

משפט: במעגל, לזוויות היקפיות שוות, מתאימות קשתות שוות.

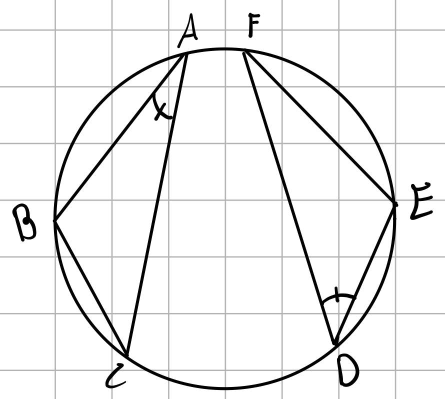

אם $\angle BAC = \angle FDE$

אז $\overset{\frown}{BC} = \overset{\frown}{FE}$

משפט: במעגל, לקשתות שוות מתאימות זוויות היקפיות שוות

אם $\overset{\frown}{BC} = \overset{\frown}{FE}$ אז $\angle BAC = \angle FDE$

משפט: במעגל, לזוויות היקפיות שוות מתאימים מיתרים שווים.

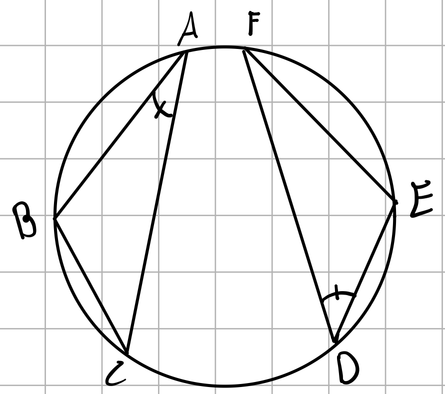

אם $\angle BAC = \angle FDE$

אז $BC = FE$

משפט: למיתרים שווים, מתאימות זוויות היקפיות שוות.

אם $BC = FE$ אז $\angle BAC = \angle FDE$

תרגיל דוגמה:

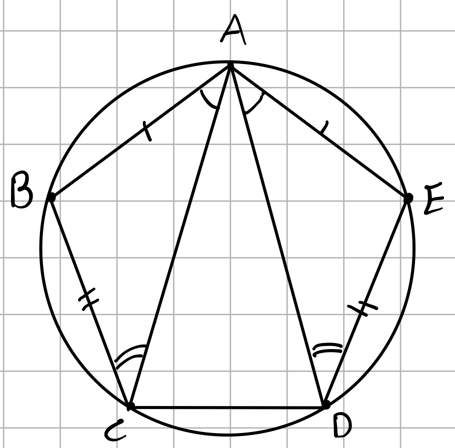

נתון: $BC = DE$, $AB = AE$

הוכח: $\triangle ADC$ שווה שוקיים

	טענה	נימוק
1	$AB = AE$	נתון
2	$\angle ACB = \angle ADE$	למיתרים שווים, מתאימות זוויות היקפיות שוות
3	$BC = DE$	נתון
4	$\angle BAC = \angle DAE$	למיתרים שווים, מתאימות זוויות היקפיות שוות
5	$\angle AED = \angle ABC$	סכום זוויות במשולש 180°
6	$\triangle ADE \cong \triangle ACB$	ע"פ משפט חפיפה ז.צ.ז
7	$AD = AC$	צלעות שוות בהתאמה במשולשים חופפים
8	$\triangle ADC$ שווה שוקיים	משולש בעל זוג צלעות שוות הוא משו"ש

זווית היקפית הנשענת על קוטר

משפט: זווית היקפית הנשענת על קוטר, היא זווית ישרה.

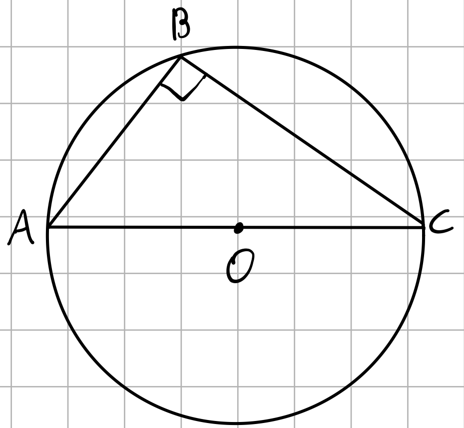

אם AC קוטר (כפי שמתואר)

אז $\measuredangle ABC = 90^\circ$

משפט: אם זווית היקפית שווה ל-90° אז היא נשענת על קוטר

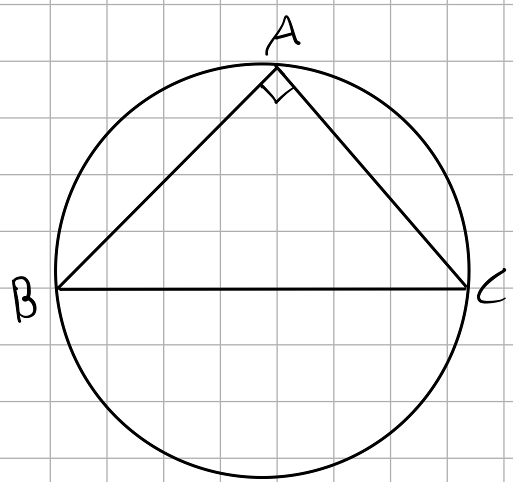

אם $\measuredangle BAC = 90^\circ$

אז BC קוטר

תרגיל דוגמה:

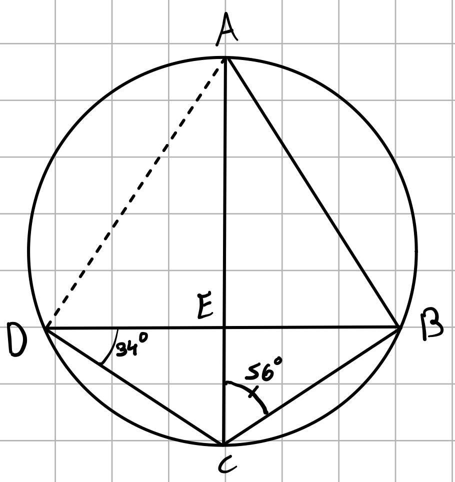

נתון: $\measuredangle ACB = 56°$, $\measuredangle BDC = 34°$

הוכיחו: $AD \perp DC$

	טענה	נימוק
1	$\measuredangle BDC = 34°$	נתון
2	$\measuredangle BDC = \measuredangle BAC = 34°$	זוויות היקפיות הנשענות על אותה הקשת שוות זו לזו
3	$\measuredangle ACB = 56°$	נתון
4	$\measuredangle ABC = 90°$	סכום זוויות במשולש $180°$
5	AC קוטר במעגל	אם זווית היקפית שווה $90°$, אז היא נשענת על קוטר במעגל.
6	$\measuredangle ADC = 90°$	אם זווית היקפית נשענת על קוטר במעגל, אז היא בת $90°$.
7	$AD \perp DC$	לפי ישרים הלוכדים זווית ישרה, הם ישרים מאונכים.